

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII ORGANELOR VAMALE ALE REPUBLICII MOLDOVA

Ianuș ERHAN,
doctorand,
Universitatea de Stat din Moldova

SOMMAIRE

L'idée de l'organisation est fondamentale et indispensable dans l'administration publique. En outre, les organes de l'administration publique, comme d'autres organismes publics ne sont que des formes d'organisation qui ont accomplie l'activité douanière.

Ideea de organizare este fundamentală și indispensabilă în administrația de stat. De altfel, organele administrației publice, ca și celelalte organe de stat, nu sunt altceva decât forme organizatorice prin care se înlăptuiește activitatea statală.

Autorul român Dumitru Brezoianu este de părerea că „în prezent, în toate statele, se manifestă o preocupare

constantă pentru organizarea activității statale și a vieții sociale, în general. Fără organizare nu este de conceput desfășurarea, în condiții corespunzătoare, a relațiilor sociale în societatea contemporană.¹¹

Crearea și organizarea organelor vamale este prima etapă și o condiție obligatorie pentru desfășurarea activității vamale. Organele vamale își desfășoară activitatea într-un anumit sistem social-economic, fiind un element al acestuia, care este determinat de factorii și legitățile de dezvoltare a sistemului dat.

Cel mai important în organizarea activității organelor vamale îl constituie alegerea unei structuri optime a Serviciului Vamal și modalitățile de amplasare a organelor vamale pe teritoriul țării. Totodată, organizarea activității vamale este necesară pentru o îndeplinire cât mai eficientă și corectă a acesteia.

Făcând parte din latura executivă a organelor de stat, organele vamale se organizează ca și orice organ al administrației publice. Astfel, după părerea autorului român Emil Bălan, „organul administrației publice reprezintă o formațiune, care grupează una sau mai multe persoane alcătuind personalul organizației respective, dotată cu mijloace financiare și materiale, cu o anumită competență și personalitate juridică, care să-i permită să acționeze în scopul pentru care a fost creat.”²

Primul element constitutiv al unui organ al administrației publice este *personalul*. În acest sens, autorul Nikolae Kosarenko consideră că: „Efectuarea activității vamale este pusă în sarcina unui contingent special pregătit de funcționari publici, precum și a funcționarilor care activează în organizațiile, instituțiile și întreprinderile ce intră în sistemul vamal.”³

Serviciul în organele vamale este un serviciu distinct în cadrul organelor statale, respectiv, statutul colaboratorului vamal și condițiile legale care determină serviciul dat este reglementat de Legea serviciului în organele vamale nr. 1150 din 20.07.2000.

Totodată, pentru îndeplinirea atribuțiilor legale, organele administrației publice sunt înzestrate cu bunuri materiale și mijloace bănești, care alcătuiesc *patrimoniul* acestora.

În afară de personal și patrimoniu, organelor administrației publice le este necesară o anumită *competență* care le conferă dreptul de a acționa conform legislației și în vederea executării legislației.

După părerea autorului român Emil Bălan, „activitatea subiectelor înzestrate cu capacitate de drept administrativ – competența conferă acestor subiecte o calitate oficială, pe care o desfășoară, în principiu, din oficiu, datorită naturii și scopului organizării în cadrul căreia exercită competența. Titularul competenței are dreptul, dar și obligația de a exercita competența conferită de lege. Organizarea și funcționarea fiecărui organ sunt stabilite în actul normativ de înființare, iar ansamblul atribuțiilor specifice organului alcătuiește competența sa specială. În limita competenței speciale a organelor administrației publice se disting:

a) competența *materială*, în raport cu natura domeniilor în care acționează organele administrației publice, de exemplu, organe competente în domeniul sănătății, culturii etc.;

b) competența *teritorială*, în raport cu aria teritorială în care acționează organele administrației publice, fie pe întreg teritoriul țării, fie numai într-o anumită circumscripție administrativ-teritorială;

c) competența *temporală*, în raport cu perioada de timp, cu termenul în care, potrivit legii, se poate desfășura activitatea unui organ al administrației publice. În principiu, organele administrației publice sunt înființate prin lege pe o durată nedeterminată, cu o competență temporală nelimitată în timp.”⁴

Examinând organele vamale din punctul de vedere al competențelor speciale indicate *supra*, constatăm că acestea dispun de toate tipurile de competențe. Astfel, cât privește competența materială a organelor vamale, aceasta se referă la domeniul legat de desfășurare a activității economice externe, precum și asigurarea suveranității și securității economice a statului. Competența teritorială se exprimă prin aceea, că organele vamale își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul vamal al țării, iar competența temporală este condiționată de faptul că acestea activează permanent pe o perioadă nedeterminată de timp.

Suplimentar la elementele menționate, pentru organizare și activitate, organelor vamale le este necesar un anumit *spațiu*. Astfel, spațiul în care acționează sistemul vamal poartă denumirea de teritoriu vamal care, de regulă, coincide cu teritoriul național al statului în care se aplică un anumit regim vamal, o anumită legislație vamală.

De către comunitatea vamală internațională, constituită de statele membre ale Organizației Mondiale a Vămilelor, Republica Moldova, începând cu 28 octombrie 1994, fiind stat-membru al organizației date,⁵ este unanim recunoscut, că cea mai optimală organizare a unui Serviciu Vamal este o structură descentralizată care este formată din Aparatul Central, direcțiile regionale și birourile vamale/posturile vamale teritoriale. Într-o astfel de organizare structura organului vamal trebuie să fie bine aranjată, să fie clar determinate funcțiile fiecărui nivel organizatoric, cu scopul de a asigura o funcționalitate adecvată, respectarea legislației și desfășurarea corectă a procedurilor vamale.

Amplasarea organelor vamale pe teritoriul țării este legată atât de rutele de circulație a mărfurilor cât și de locul de concentrare a agenților economici participanți ai activității economice externe.

Astfel, la începutul anilor '90 ai secolului trecut, marea majoritate a punctelor vamale erau amplasate în zona de frontieră, lângă nodurile de transport: porturi, aeroporturi și gări. Liberalizarea activității economice externe a condiționat reorganizarea sistemului organelor vamale și crearea unei rețele diversificate a birourilor și posturilor

vamale interne. Necesitatea creării acestora a fost dictată de situația, că posturile vamale de frontieră nu mai făceau față soluționării rapide a unui număr în creștere de întrebări importante, cum ar fi, de exemplu, supravegherea regimurilor vamale suspensive, stabilirea gradului de prelucrare a mărfurilor, locul de producție a acestora, verificarea tranzacțiilor de export etc.

După părerea autorului rus M.I. Agabalaev, „fiecare dintre organele vamale poate fi atribuit la unul dintre cele două blocuri. Primul bloc îl constituie organele, care au sarcina de bază conducerea, coordonarea și controlul în sistemul instituțional al activității organelor subordonate, desigur aici se atribuie subdiviziunea centrală a Serviciului Vamal. Al doilea bloc al organelor vamale – birourile și posturile vamale - realizează sarcinile ce stau în fața organelor vamale.”⁶

Nivelul central al Serviciului Vamal este alcătuit din aparatul central, care include următoarele subdiviziuni centrale:

1. Directorul general.
2. Departamentul de aplicare a legii.
3. Departamentul venituri și tehnologii informaționale.
4. Direcția finanțe și evidență contabilă.
5. Direcția juridică.
6. Direcția management strategic și relații internaționale.
7. Direcția securitate internă.
8. Direcția managementul personalului.
9. Direcția audit intern.

La rândul lor, departamentele și direcțiile menționate sunt alcătuite din anumite subdiviziuni structurale (secții, sectoare), care sunt create după principiul funcțional, asigură elaborarea deciziilor administrative privind punerea în aplicare a politicii vamale și prevederilor legale în domeniul dat, precum și îndrumarea și supravegherea activității desfășurate de către subdiviziunile teritoriale.

Nivelul teritorial este alcătuit din 8 birouri vamale, și anume: Biroul vamal Briceni, Biroul vamal Bălți, Biroul vamal Ungheni, Biroul vamal Centru, Biroul vamal Chișinău, Biroul vamal Leușeni, Biroul vamal Bender și Biroul vamal Cahul.

Birourile vamale fac parte din sistemul unic al organelor vamale și își desfășoară activitatea sub conducerea aparatului central al Serviciului Vamal. Anume acestea decid nemijlocit asupra unei părți mari din sarcinile puse în fața organelor vamale.

Birourile vamale se împart, la rândul lor, în birouri vamale interne și birouri vamale de frontieră. Birourile vamale sunt organizate, de regulă, după principiul teritorial și își desfășoară activitatea în zona de competență, prin care înțelegem teritoriul în cadrul căruia toți operatorii economici înregistrați aici sunt obligați să îndeplinească formalitățile de vămuire a mărfurilor la biroul vamal respectiv.

Teritoriul de activitate al biroului vamal este determinat de către aparatul central al Serviciului Vamal și poate să coincidă sau nu cu teritoriul unității administrativ-teritoriale în care este organizat. De cele mai multe ori activitatea unui birou vamal se răsfrânge asupra teritoriului mai multor unități administrativ-teritoriale. De asemenea, urmează de remarcat faptul că în modul stabilit de legislație aparatul central poate modifica limitele teritoriului subordonat birourilor vamale.

Postul vamal, la fel, intră în cadrul sistemului unitar al organelor vamale ale Republicii Moldova, fiind elementul inițial al acestuia, care își îndeplinește activitatea aflat sub conducerea nemijlocită a biroului vamal. Mărimea și statele de personal ale posturilor vamale se determină pe baza volumului de mărfuri și pasageri care trec prin punctul vamal concret și pot varia de la câteva persoane până la o sută sau chiar mai mult de persoane.

Amplasarea posturilor vamale, la fel se bazează pe principiul teritorial: amenajarea posturilor vamale în apropierea nemijlocită de punctele de trecere peste frontiera vamală este combinată cu plasarea acestora în interiorul țării în locurile de concentrare a subiecților activității economice externe. Astfel, în vederea facilitării operațiunilor de import-export a agenților economici, în fiecare centru raional activează un post vamal care deservește agenții economici înregistrați în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Sarcinile birourilor și posturilor vamale sunt în mare parte similare, având ca obiectiv de bază aplicarea nemijlocită a reglementărilor vamale și promovarea activității vamale pe teritoriul aflat în jurisdicția sa. Astfel, birourile vamale pun în aplicare, iar posturile vamale asigură nemijlocit punerea în aplicare a mecanismelor juridice, economice și instituționale privind politica vamală în teritoriul gestionat.

Totodată, birourile și posturile vamale participă la dezvoltarea și punerea în aplicare a programelor de dezvoltare a activității vamale în zona de activitate, monitorizând respectarea de către persoanele fizice și juridice a normelor legale, a procedurilor și condițiilor de desfășurare a activității economice externe.

Sarcinile și funcțiile încredințate birourilor și posturilor vamale sunt îndeplinite direct și în cooperare cu serviciile publice desconcentrate ale autorităților administrației publice centrale, cu autoritățile administrației publice locale pe teritoriul căruia acestea sunt situate, precum și cu întreprinderile, organizațiile non-profit și cetățenii.

Biroul vamal deține personalitate juridică, cu toate consecințele juridice ce decurg din statutul dat, sunt finanțate de la bugetul de stat și din alte surse prevăzute de legislație și au dreptul de gestionare operațională în ce privește proprietatea și mijloacele care îi sunt atribuite.

Postul vamal nu este o entitate juridică de sine stătătoare și este în controlul operațional al biroului vamal, de care aparține. Structura și statele de personal ale biroului și postului vamal sunt aprobate de către aparatul central al Serviciului Vamal, la fel, crearea, reorganizarea și lichidarea birourilor și posturilor vamale se efectuează tot de către aparatul central al Serviciului Vamal.

În concluzie, putem menționa, că organizarea activității vamale în Republica Moldova corespunde practicii internaționale și este destinată pentru a asigura gestionarea întregului teritoriu al țării din punct de vedere vamal. Totodată, cea mai mare problemă care persistă la moment este asigurarea unei organizări efective a activității vamale, redistribuirea clară a funcțiilor și atribuțiilor între diferite verigi ale Serviciului Vamal, precum și excluderea dublărilor în activitatea acestora.

NOTE

1. Brezoianu Dumitru, *Drept administrativ, partea generală*, București, Editura Universității Independente „Titu Maiorescu”, 2003, pag. 58.
2. Bălan Emil, *Instituții de drept public*, Editura All Beck, București, 2003, pag. 56.
3. Косаренко Н. Н., *Таможенное право: курс лекций*, Москва, Волтерс Клувер, 2010, pag. 25.
4. Bălan Emil, *op. cit.*, pag. 57-58.
5. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 164 din 30.06.1994 despre aderarea Republicii Moldova la Convenția cu privire la crearea Consiliului Colaborării Vamale, publicată la 30.07.1994 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 7.
6. Агабалаев М.И., *op. cit.*, pag. 68-69.